

Beste leden en relaties,

Wanneer jullie deze nieuwsbrief ontvangen is Kerstmis al weer bijna voorbij en klopt het nieuwe jaar op onze deuren.

Ook wij zijn al bezig met het maken van goede voornemens voor 2025. Eén van die voornemens is om onze abonnees te blijven voorzien van heemkundige (HWR) nieuwtjes, feiten en wetenswaardigheden. Maar voordat we overstappen naar 2025 willen we jullie in deze donkere decemberdagen onze laatste editie van 2024 niet onthouden.

We wensen jullie allemaal veel informatief leesplezier en ook hele fijne feestdagen en vooral een gezond, voorspoedig en goed erfgodjaar 2025.

Bestuur en Werkgroep Communicatie.

De HWR als vraagbaak

Heel veel Reuselnaren en ook mensen van buiten Reusel weten regelmatig de Heemkunde Werkgroep Reusel te benaderen met vragen om diverse soorten informatie.

De teller voor dit jaar staat al op meer dan 95 vragen. Deze vragen variëren van:

- Hebben jullie oude foto's van mijn huis, straat of schoolklas?
- Weten jullie wie er vroeger in ons huis heeft gewoond?
- Hebben jullie misschien nog een bidprentje van...?
- Kunnen jullie ons helpen bij het maken van een werkstuk over de biodiversiteit van de Grote Cirkel?
- Wat is het oudste huis van Reusel?
- Wat gebeurde er allemaal in Reusel in 1974 (voor jaarlijkse Gouden Bruidsparenmiddag)?
- Stond er in de buurt van de Molenberg een molen?
- Enzovoort, enzovoort.

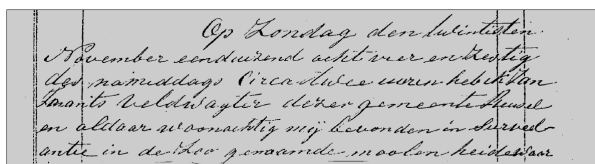
In maart 1974 werd in Reusel vanuit harmonie Concordia een blaaskapel opgericht: de Valkeniers. De blaaskapel wordt naar het clubhuis "de Valk" genoemd.

Heb je ook een prangende vraag die te maken heeft met de historie, genealogie, toponymie, dialectkunde, archeologie, ecologie of andere wetenswaardigheden betreffende Reusel, laat het ons dan weten. Stel je vraag via info@heemkundereusel.nl of loop eens binnen in onze Heemkamer in MFA de Kei. Elke dinsdagmorgen van 10-12 uur, zijn bezoekers van harte welkom.

Uit het HWR archief

Verdrinking van Simon Dirkx

Proces Verbaal wegens Verdrinking - [6 december 1872].

Fragment uit het proces-verbaalboek van veldwachter Jan Imants.

Gisteren even in de avond is door Jan Imants mij ter kennis gebracht, dat Simon Dirkx, oud 6 jaren, zoontje van Arnoldus Dirkx, landbouwer te Reusel, des namiddags een kwart over vier uur, dood is opgehaald uit den met water gevulde gracht, gelegen nabij het huis en tegen den tuin van Adriaan Willekens secretaris dezer gemeente, door Jan Jespers, oud 28 jaren, en in bijzijn van Peter Huijbregts, oud 63 jaren, beide bouwlieden alhier, Welke naar den aangewezen plaats waren gelopen op het geroep van een kind dat daar langs kwam, gemeld dood gevonden kind uit de school huiswaarts keerende schijnt door het slijk en nat van den weg in het water te zijn gevallen, geheel alleen zijnde heeft het alzoo zijne dood in het water gevonden, gisteren avond heb ik van dit voorval den Heer Schoenmaker, Genees Heer en Verloskundige en de Marechaussee te Bladel van dit voorval in kennis gegeven en heden morgen heb ik met den Heer Schoenmakers het lijkje geschouwd en niet de minste sporen van mishandeling kunnen ontdekken.

En heb ik Burgemeester der gemeente Reusel dit verhaal opgemaakt op den eed bij aanvang mijner bediening afgelegd.

Aldus gedaan te Reusel den 6e december 1872.

Aan den Heer Officier van Justitie te Eindhoven.
(getekend) N Roijmans Burgemeester.

Bron: Proces-verbaalboek van de Reuselse veldwachter Jan Imants.

Uit de bibliotheek van de HWR

Dit zijn wij.

De 100 belangrijkste tradities van Nederland.
Auteur: Ineke Strouken

In het voorwoord geeft de auteur aan dat het moeilijk, zo niet onmogelijk is om de identiteit van een volk te vangen en zij vindt dat ze in goed gezelschap verkeert als, toen nog, prinses Maxima na 7 jaar nog niet wist wat de Nederlandse identiteit was.

Dit boek is tot stand gekomen door alle Nederlanders op te roepen om hun tien belangrijkste tradities in te sturen met een toelichting.

Het heeft geleid tot een honderdtal verschijnselen, gebruiken die in dit boek verzameld zijn en van illustraties voorzien. Het moge duidelijk zijn dat dit geleid heeft tot een lappendeken van activiteiten en gewoonten die niet in een thematisch geordende context te plaatsen is. Een willekeurige greep van vier opeenvolgende beschrijvingen: vakantie, Elfstedentocht, broodje Pom, en meidenmarkt. Het boek nodigt dan ook uit om eens door te bladeren en hier en daar een paar bladzijden te lezen en je al of niet te verbazen over de veelkleurigheid van ons kikkerlandje.

Overzicht van heemkundekringen in Nederland en België

Een handig overzicht van alle heemkundekringen, historische stichtingen, verenigingen en erfgoedcentra in Nederland en België:
<https://www.yory.nl/overzicht-van-heemkundekringen-in-nederland/>

CBG | Centrum voor familiegeschiedenis

Jubileum CBG

In 2025 viert het CBG | Centrum voor familiegeschiedenis (voorheen: Centraal Bureau voor Genealogie) dat het 80 jaar bestaat. Deze verjaardag zal groots gevierd gaan worden. Er wordt al hard gewerkt om van 2025 een bijzonder jaar vol familiegeschiedenis te maken. Bekijk hier alvast een voorproefje van de festiviteiten die je komend jaar kan verwachten: <https://cbg.nl/actueel/80-jaar-cbg/>

Verborgen verleden

Het populaire programma 'Verborgen verleden' begint binnenkort weer.

CBG-onderzoekers helpen verhalen van de voorouders van BN'ers bloot te leggen. Acht bekende Nederlanders duiken vanaf zaterdag 13 januari weer in hun familiegeschiedenis in alweer de zeventiende serie van dit programma. Presentator en muzikant Raven van Dorst doet de aftrap. De zoektochten van de BN'ers leveren met hulp van de CBG-onderzoekers verrassende, vrolijke en soms aangrijpende ontdekkingen op.

Dit zijn de uitzenddata (onder voorbehoud):

13 januari Raven van Dorst
20 januari Gordon Heuckeroth
27 januari Freek Bartels
3 februari Ilse Warringa
10 februari Danny Vera
17 februari Jenny Areal
24 februari Alexander Pechtold
2 maart Janine Abbring

Verborgen Verleden is vanaf 13 januari iedere zaterdag vanaf 20:35 uur te zien bij NTR op NPO2.

Bijna 112.000 'nieuwe' tijdschriftafleveringen in Delpher

Op 3 december 2024 zijn er 111.321 tijdschriftafleveringen aan Delpher toegevoegd. Het gaat om 530 titels, die samen goed zijn voor ongeveer 2,5 miljoen pagina's. Hiermee is het de grootste contentrelease ooit. De bladen komen uit de collecties van 17 verschillende erfgoedinstellingen.

Delpher

Ontdek meer. Steeds weer.

In deze release vind je zeer divers materiaal. Van het eerste fascistische tijdschrift van Nederland tot aan religieuze jeugdbladen. Maar ook titels met aandacht voor kunst en wetenschap zijn te vinden, naast enkele zeer succesvolle damesbladen en nog veel meer!

Ook voor onderzoek naar de geschiedenis van Reusel zijn er twee interessante titels opgenomen:

- Verleden en heden van de Congregatie der Fraters van Tilburg (1938 – 1957)
- Missiewerk der Zusters Franciscanessen van Veghel (1929 – 1965)

Verleden en heden van de Congregatie der Fraters van Tilburg, 01-07-1957.

Hoe ontstond de spoorlijn?

Plots is Nederland een stukje kleiner. Tussen Amsterdam en Haarlem wordt in 1839 de eerste spoorlijn geopend waarop een lawaaierige en stomende trein met een ongekennde snelheid van veertig kilometer per uur door de weilanden raast. Hoe is die eerste spoorlijn eigenlijk ontstaan?

Rond 1800 nemen stoommachines veel van het zware werk in Europa over. Dankzij de stoommachine gaat in fabrieken het werk opeens veel sneller en efficiënter. Het duurt dan ook niet lang voordat de stoommachine wordt gebruikt om spullen te vervoeren.

Stoomlocomotief. Bron: 25 jaar Ned. Ver. van Belangstellenden in Spoor- en Tramwezen. Stoomlocomotief (no. 3737) en houten rijtuigen. Foto uit 16 juni 1956. Uit: Nationaal Archief.

De eerste stoomlocomotief wordt in 1804 in gebruik genomen bij een ijzermijn in Wales. Deze eerste machine is ontworpen door de Britse uitvinder Richard Trevithick. De ‘vader van de spoorlijn’ ontwerpt een trein die ongeveer acht kilometer per uur rijdt. De trein heeft nog een hoop kinderziektes: de locomotief is bijvoorbeeld te zwaar voor de rails, die daardoor geregeld breken.

In 1814 verhelpt de Britse ingenieur George Stephenson de structurele gebreken en ontwerpt hij de locomotief ‘Blücher’, waarmee op een spoor van bijna dertien kilometer lang kool uit de mijnen kan worden vervoerd. Pas in 1829 ontwerpt hij stoomlocomotief ‘Rocket’ die ook passagiers kan vervoeren. Tussen Liverpool en Manchester rijdt in 1830 de allereerste stoomtrein op een vast traject waar reizigers een kaartje voor kunnen kopen.

Wachtende belangstellenden op het station van Haarlem voor een reisje met een oude stoomtrein ter gelegenheid van het 140 jarig bestaan van de eerste spoorverbinding Amsterdam – Haarlem (1979).

Negen jaar later wordt op 20 september 1839 de eerste Nederlandse spoorlijn geopend. Twee locomotieven, ‘De Arend’ en ‘De Snelheid’, trekken met een tempo van veertig kilometer per uur in een half uur negen personenwagens van Amsterdam naar Haarlem. Het vertrek van de eerste Nederlandse trein zorgt voor veel bekijks maar ook voor veel commentaar van de aanwezigen: het gaat te hard en met veel te veel lawaai. Tegenwoordig rijden de meeste treinen wel honderddertig kilometer per uur en hogesnelheidstreinen zelfs meer dan vierhonderd. Toch gaat de stoomtrein voor die tijd snel – tot 1839 is het snelste vervoermiddel de paardenkoets met zo’n veertien kilometer per uur.

Ontdek op NPO Kennis meer over de ontwikkeling van de spoorlijn:

<https://npokennis.nl/longread/7581/hoer-ontstond-de-spoorlijn>

Bron: Maand van de Geschiedenis

Plaatsing informatieborden langs Bels Lijntje aan de grens bij Baarle-Nassau

Langs het Bels Lijntje aan de grens met Weelde Statie hebben de mannen van de landschapsbeheerploeg van heemkundekring Amalia van Solms maandagochtend 2 december twee nieuwe informatieborden en een verwijsbord geplaatst. Op de borden wordt meer informatie gegeven over de loopgraven uit de

Tweede Wereldoorlog die daar nog liggen, en over de draaischijf midden in het bos waar vroeger de locomotieven werden gedraaid. Het derde bord is een verwijsbord dat op het oude perron langs het Bels Lijntje staat en verwijst naar de draaischijf in het bos.

De restanten van de draaischijf die tot 1957 aan de westzijde van het Nederlandse emplacement lag.

De Heemkundekring heeft deze borden geschonken aan de gemeenten en gemeenschap, in het kader van de Roggerentjes. Een oude landbouwbelasting waarmee de gemeenten vroeger iets deden voor de armen. Bij het afschaffen van deze belasting nam de heemkundekring deze taak over en elk jaar biedt zij iets aan waar de eigen omgeving, Baarles heem profijt van heeft.

Via deze informatieborden kom je heel wat te weten over die historische feiten. Wethouder Janneke van de Laak was namens de gemeente Baarle-Nassau bij het plaatsen van de borden aanwezig en vertelde dat de gemeente blij is met de Roggerentjes die de Heemkundekring jaarlijks schenkt. Deze nieuwe informatieborden langs het Bels Lijntje zijn een mooi begin in de verdere toeristische ontwikkeling van deze voormalige

spoorweg die van 1903-1973 een drukke verbinding vormde tussen Tilburg en Turnhout en in 1990 opnieuw werd geopend, maar dan als fietsverbinding.

Eerbetoon aan Gaston Remery

Het honderdste geboortjaar van de Eerselse fotograaf Gaston Remery vormt de aanleiding voor een bescheiden beeldverhaal in het decembernummer van het tijdschrift In Brabant.

Gaston Remery, klaar om op pad te gaan.

Eind jaren vijftig, begin jaren zestig maakte hij in opdracht van de kranten Oost-Brabant en Eindhovens Dagblad sportopnames in de Kempen en de Peel.

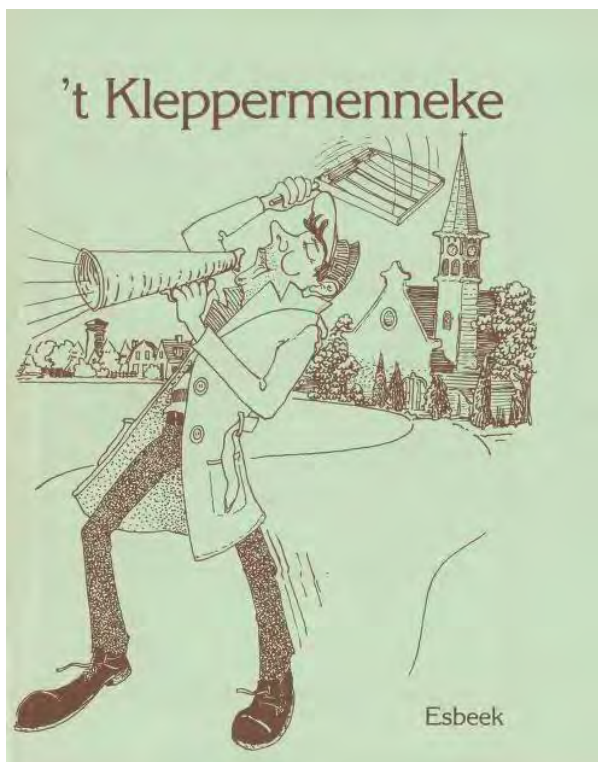
Bekijk hier het beeldverhaal: <https://is.gd/JGvgr8>

Esbeeks dorpsblad 't Klepperenneke gedigitaliseerd

Regionaal Archief Tilburg laat regelmatig een huis-aan-huis-krant of dorpsblad digitaliseren. Ze stellen dat dan beschikbaar via de Krantenviewer. Onlangs zijn veertig jaargangen van het Esbeekse dorpsblad 't Klepperenneke gedigitaliseerd en online geplaatst. Het betreft de jaargangen van 1983 tot en met 2022.

Esbeek valt onder de gemeente Hilvarenbeek. Vanaf januari 1983 verschijnt in dat dorp elke veertien dagen het dorpsblad 't Klepperenneke. Het is een informatief blad, waarin verenigingen, stichtingen en organisaties hun activiteiten en nieuws kunnen plaatsen. De redactie van het blad schrijft ook eigen stukken. Daarmee is het een blad dat weergeeft wat er in Esbeek in de loop

van tientallen jaren is gebeurd. De moeite waard om te bewaren en digitaal beschikbaar te stellen.

't Klepperenneke – nr. 1 - 13 januari 1983

De redactie schrijft in het allereerste nummer dat ze zich 'energiek op het amateuristische journalistenveld gaan storten' en dat het blad het wel en wee van Esbeek zal beschrijven. De naam Klepperenneke is gekozen vanwege een functie die vroeger bestond: de klepperman. Die liep vroeger in het dorp rond met een soort ratel om de tijd door te geven en de nieuwtjes te vertellen aan de inwoners. Je zou het kunnen zien als een soort dorpsomroeper.

Je komt vele activiteiten tegen in het blad, zoals carnaval en alles wat daaraan vooraf gaat. Maar ook lees je over een bak-cursus in acht avonden, de lokale voetbaluitslagen, recepten, er worden discussies gevoerd over windmolens, verslagen gegeven van tochten met de mountainbikeclub, aankondigingen van de Buitenspeeldag, meldingen vanuit de kerk, informatie voor mantelzorgers en jarigen worden gefeliciteerd. Tijdens corona kom je de berichten tegen van een stilgelegde wereld, maar 't Klepperenneke blijft iedere twee weken verschijnen.

Nieuws vanuit de Kempencollectie

Verschillende musea en heemkundekringen uit de Kempen waaronder ook onze HWR hebben zich verenigd in de Kempencollectie. Via de gezamenlijke website <https://kempencollectie.nl/> kun je digitaal grasduinen tussen ruim 40.000 objecten.

Regelmatig zullen er in deze nieuwsbrief berichten van onze partners te vinden zijn.

Tijdens een bijeenkomst van de collectiebeheerders van de Kempencollectie in onze HWR Heemkamer, werd bekend dat zowel de Vereniging Erfgoedhuis Veldhoven als Heemkundekring Den Beerschen Aard bij het gezamenlijke initiatief zullen aansluiten.

Erfgoedhuis Veldhoven Museum 't Oude Slot – Veldhoven *Bestendige samenwerking.*

Erfgoedhuis Veldhoven en Museum 't Oude Slot werken al vele jaren samen rondom exposities als Veldhoven 75 jaar Vrij, Monumentendag en Stad van Dorpen - 100 jaar Veldhoven. Omdat dit goed is bevallen, gaan ze nog nauwer samenwerken.

Op 30 november werd daarom een samenwerkingsconvenant ondertekend. De samenwerking draagt bij aan de doelstelling om kennis over de historie van Veldhoven toegankelijk te maken.

Directeur-bestuurder Hans Sonnemans (links) en voorzitter Wiel Berden ondertekenen het samenwerkingsconvenant.

Onderdeel van het convenant is dat het Museum 't Oude Slot alle vrijwilligers van het museum een lidmaatschap aanbiedt van Erfgoedhuis Veldhoven op kosten van het museum. Ook is er een Comité Open Monumentendag samengesteld dat bestaat uit vertegenwoordigers van beide partners dat gezamenlijk de organisatie en uitvoering van Open Monumentendag verzorgt.

Het museum kan een beroep op expertise van het Erfgoedhuis doen voor exposities en de waardebeoordeling van verzamelingen en mag kosteloos gebruik maken van fotomateriaal. De samenwerking binnen de Kempencollectie wordt voortgezet op het gebied van overleg, opleiding en bijscholing.

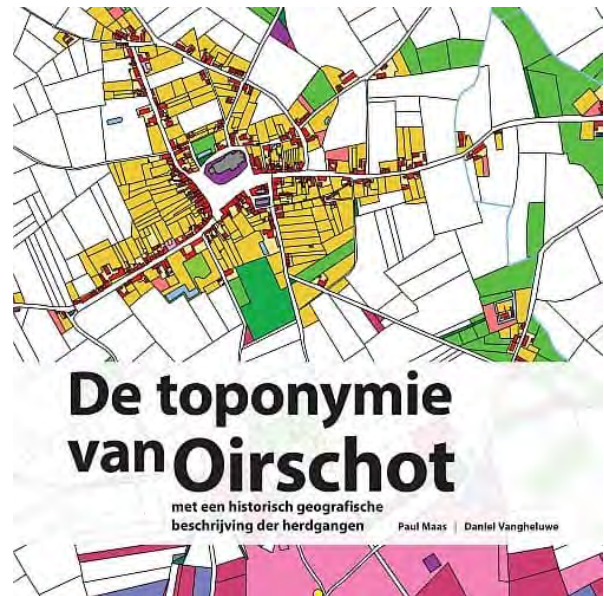
Op het gebied van communicatie zullen de twee partijen elkaars activiteiten zoveel mogelijk uitdragen. Voor gezamenlijke projecten zullen ze gezamenlijk subsidie gaan aanvragen.

Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot

Dinsdagavond 21 januari a.s. (aanvang 20:00u) organiseert de heemkundekring in de zalen van restaurant De Beurs in Oirschot de lezing 'De toponymie van Oirschot' naar het gelijknamige boek van Paul Maas en Daniel Vangheluwe dat onlangs verscheen.

Toponiemen zijn veldnamen oftewel historische namen van percelen die gebruikt worden als akkers of weiden, bebouwd of nog onontgonnen. In dit geval gaat het om de veldnamen en de geschiedenis van de herdgangen en van het

Oirschotse landschap. Voor wie daar meer van wil weten is deze lezing een must!

Kempenmuseum – Eersel.

Een nieuwe aanwinst voor het Kempenmuseum: de gevelsteen van de voormalige meisjesschool aan de Dijk, de St. Jacobusschool.

De steen is bewaard gebleven bij de afbraak en later overgeplaatst naar de nieuwe, gemengde, Jacobusschool aan de Postakkers. De bewonersgroep, van de Omscholing, aan de Postakkers heeft de steen bewaard en aan het museum overgedragen. Het was nog wel een heel karwei de zware steen te verplaatsen, maar vele handen maken licht werk.

Nieuwsbrieven

Deze maand ontving het HWR secretariaat diverse nieuwsbrieven van collega verenigingen. Deze zijn hier te lezen:

Nieuwsbrief Erfgoedhuis Veldhoven – november 2024: <https://is.gd/mCorfw>

De Koerier van Brabants Heem – december 2024 nr 103: <https://is.gd/H5UdOO>

Nieuwsbrief Brabants Heem – december 2024: <https://is.gd/epMzwf>

Nieuwsbrief Brabants Erfgoed – december 2024: <https://is.gd/cojXjl>

Nieuwsbrief Brabant-Collectie – december 2024: <https://is.gd/g06jaT>

Genealogisch tijdschrift “De Twee Kwartieren”
Nederlandse Genealogische Vereniging - afdeling
Kempen- en Peelland – december 2024:
<https://is.gd/B0cjf1>

Nieuwsbrief CBG | Centrum voor
familiegeschiedenis – december 2024:
<https://is.gd/7pLria>

Mededelingenblad Heemkundekring
Weerderheem Valkenswaard – december 2024:
<https://is.gd/10qQ6P>

Nieuwsbrief Heemkundekring Amalia van Solms
Baarle-Nassau/Hertog – december 2024:
<https://is.gd/XKGkro>

Nieuwsbrief BHIC – december 2024:
<https://is.gd/kXR0TZ>

Nieuwsbrief AWEG – december 2024:
<https://is.gd/Li9oNP>

Nieuwsbrief Heemkunde de Heerlijkheid Oirschot
– december 2024: <https://is.gd/ScWgBW>

Nieuwsbrief Heemkundekring Tilborch –
december 2024: <https://is.gd/TPdLEe>

Nieuwsbrief Erfgoed Diessen – december 2024:
<https://is.gd/wfN8QX>

Nieuwsbrief Heemkundekring Pladella Villa –
december 2024: <https://is.gd/MhbtK7>

Heemkunde Werkgroep Reusel heeft ook een
facebook pagina. Je kunt ons vinden op:
<https://www.facebook.com/heemkundereusel>

Wil jij onze Nieuwsbrief ook regelmatig
ontvangen stuur dan een email naar
secretaris@heemkundereusel.nl

Ook voor afmeldingen mailen naar
secretaris@heemkundereusel.nl

Deze HWR nieuwsbrief en oudere afleveringen
zijn terug te lezen in een archief op onze website:
heemkundereusel.nl/nieuwsbrief.html

Als een feniks uit de as herrijzen

De uitdrukking “als een feniks uit de as herrijzen” wordt gebruikt om aan te geven dat iets of iemand tot bloei komt, na eerst volledig te zijn afgebroken. De zegswijze vindt zijn oorsprong in de mythologie.

De oude Grieken geloofden dat er een vogel bestond, de feniks, die om de zoveel jaar verbrandde. Zijn opvolger zou dan echter uit de as verrijzen. De feniks stond daarmee symbool voor de onsterfelijkheid en wedergeboorte.

Deze mythe vindt zijn oorsprong in de Egyptische mythologie die een vogel kende, de benoe, wat zoveel betekent als “stralende verrijzenis”. Soms werd deze vogel voorgeschoteld als gele kwikstaart, vaker als reiger. Dit dier stond eveneens symbool voor wedergeboorte. Volgens de Egyptenaren vloog de benoe zo nu en dan over de Oerzee om daar een oerkreet te laten horen die een scheppende kracht in gang zette.

De Griekse schrijver Herodotus vernam vermoedelijk over deze vogel tijdens een bezoek aan Griekenland en introduceerde het dier vervolgens bij de Grieken als feniks. Hij maakte van de vogel een rood met gouden adelaarachtige vogel die op het Arabisch schiereiland zou leven. Volgens dit verhaal was er nooit meer dan één feniks in leven. Kwam deze om, dan verrees zijn opvolger uit de as van zijn voorganger.

Azteken en onderwijsmethode

De Azteekse slangengod Quetzalcoatl vertoont ook overeenkomsten met de Feniks. Deze god wierp zichzelf volgens een legende ooit in een vuur, waarna uit de as een vlucht prachtige vogels oprees. Veel geschiedenisstudenten kennen Feniks vanwege een naar de mythische vogel vernoemde onderwijsmethode.

Bron: Historiek

Afbeelding van de feniks die uit zijn as herrijst, in de Neurenberger Kroniek, Hartmann Schedel (1440-1514).